

Бюлетень проекту «Гендер і ВІЛ: від патерналізму до активної участі»

Бюлетень №1
Київ 2011

1

**Тренінг для жінок
із самооборони**

2

**Навчальний візит
до Великої Британії**

3

**Дослідження щодо
утиску прав ген-
дерного характеру**

Мета проекту

- Поліпшення національного середовища стосовно гендерних аспектів ВІЛ/СНІДу.
- Збільшення доступу ВІЛ-позитивних жінок до процесу прийняття рішень на різних рівнях.
- Підвищення обізнаності населення у питаннях гендерних аспектів ВІЛ/СНІДу.

Тривалість проекту

січень 2010 – грудень 2011

Географія проекту

Україна

Донор

Агенція з гендерної рівності та розширення прав жінок Організації Об'єднаних Націй (UN Women)

Результати проекту

- До Національного операційного плану на період 2011-2013 включені заходи, які передбачають гендерні підходи у наданні послуг і сфері профілактики поширення епідемії, догляду та підтримки ВІЛ+людей та представників груп ризику.
- Розроблено комплекс заходів, спрямованих на вирішення проблем, пов'язаних із гендерними аспектами ВІЛ/СНІДу, – як результат участі представників Мережі у робочій групі з розробки Державної програми з утвердження гендерної рівності в українському суспільстві на період 2011-2016 рр.

- Проведено дослідження, яке включає комплексний аналіз зв'язків між гендерною нерівністю та поширенням ВІЛ-інфекції.
- Проведено два 5-денні тренінги з розвитку навичок практичної самооборони для жінок.
- Здійснено навчальний візит жінок – потенційних регіональних лідерів до Великої Британії з метою вивчення кращих практик надання послуг ЛЖВ. За результатами візиту учасниці розробили і протягом 2011 року впроваджуватимуть міні-проекти, спрямовані на поліпшення життя ВІЛ-позитивних жінок у своїх регіонах.

Всеукраїнська Мережа ЛЖВ
All-Ukrainian Network of PLWH

United Nations Entity for Gender Equality
and the Empowerment of Women

Бюлетень проекту «Гендер і ВІЛ: від патерналізму до активної участі»

Всеукраїнська Мережа ЛЖВ
All-Ukrainian Network of PLWH

United Nations Entity for Gender Equality
and the Empowerment of Women

1 Тренінг із самозахисту для жінок

У рамках проекту «Гендер і ВІЛ: від патерналізму до активної участі» за фінансової підтримки Агенції з гендерної рівності та розширення прав жінок Організації Об'єднаних Націй (UN Women) Всеукраїнська мережа ЛЖВ започаткувала і проводить цикл тренінгів «Навички практичної самооборони для жінок».

Мета тренінгів – навчити учасниць протистояти як фізичному, так і психологічному насильству. Тренінги спільно проводять психолог і тренер з айкідо.

У тренінгах беруть участь клі-

єнтки та співробітниці регіональних відділень Мережі та місцевих ВІЛ-сервісних організацій. Загалом у трьох тренінгах взяли участь 83 учасниці.

Програма тренінгу поєднує теоретичну і практичну частини. Під час практики учасниці вчаться протистояти різним видам атак та захватів, блокувати удари і використовувати силу супротивника для перемоги.

На теоретичних заняттях жінки вивчають види агресії, як з нею працювати, причини агресивної поведінки, техніки роботи з конфліктними ситуаціями, проблеми профілактики агресії.

Такі тренінги для клієнток і фахівців місцевих ВІЛ-сервісних організацій проводяться вперше в Україні й користуються великим попитом.

Деякі вправи були досить незвичні, інші – кумедні (наприклад, дотягнутися кінчиком язика до носа), сприймалися з гумором, а сміх та радість від їх виконання заряджали гарним настроєм на весь день.

Побудова тренінгу була вдалою: фізичні вправи на повітрі чергувалися з теорією та навчанням у приміщенні, теорія – з психологічними вправами, медитаціями. Було також спеціально відведено час на запитання-відповіді. Як навчання, так і фізичні техніки проводилися в комфортному режимі «звичайної розмови», коли можна було одразу задавати питання чи коментувати обговорюване, або ж наводити приклади із власного життя.

Після невеличкої перерви починалося відпрацювання технік самооборони. Відбувалося це в парах: дуже цікаво було навчитися відчувати партнера і супротивника, по черзі відшліфовувати техніки звільнення від різних видів захватів чи використання сили супротивника проти нього самого, техніки блокування ударів. Після демонстрації прийомів тренер уважно дивився, як дівчата виконують завдання, та виправляв помилки, роз'яснював їх.

Варто відзначити терпіння та увагу тренера з айкідо до кожної з нас, невтомні демонстрації та пояснення прийомів, які так непросто вловити з першого разу. Але як класно почуваєшся, коли в тебе виходить той чи інший прийом!

Друга половина дня відводилася теорії. В теоретичному блоці були розглянуті такі цікаві та корисні для застосування питання: побудова відносин із тим, хто тебе образив; прояви агресії та можливість її гасіння; активна поведінка; конфлікти, їх профілактика і

Враження учасниць

Оксана, Київ

Кожний день, після сніданку, ми починали із вправ на свіжому повітрі. Давня китайська система самома-сажу дао-ін є сокровеним знанням, та передається від вчителя до учня. Наш тренер Олександр, який отримав її від свого вчителя, передав її нам. Ці, на перший погляд, прості вправи мають оздоровчий ефект: сприяють відновленню організму та запуску внутрішнього механізму зцілення від різних хвороб, звичайно, за умови постійного застосування.

Бюлетень проекту «Гендер і ВІЛ: від патерналізму до активної участі»

Всеукраїнська Мережа ЛЖВ
All-Ukrainian Network of PLWH

United Nations Entity for Gender Equality
and the Empowerment of Women

вирішення. Та багато інших. Ми вчилися медитаційним технікам, зокрема застосовували техніку прощення, вчили техніки боротьби із власним гнівом. Опанували кілька технік формулювання та здійснення бажань: карта бажань, рамка візуалізації. Все це збагатило нас та «забезпечило» новими корисними інструментами в житті. Приємно було відчувати підтримку психолога та викладача Ані, яка справді хотіла навчити нас бачити радість в собі і в житті, ділилася власним досвідом, була небайдужою до кожної з нас. Відчувалося, що вона така ж як і ми, талановита і симпатична молода жінка, яка шукає істину, впевнено торує свій шлях у житті, вивчаючи його уроки, з боєм та радістю, яка із задоволенням ділиться своїми знаннями з іншими.

Теплі слова вдячності організаторам тренінгу та тренерам звучали з вуст усіх дівчат на підсумковій зустрічі-медитації, тому що такі тренінги справді потрібні жінкам. Ми були як велика жіноча група підтримки: разом сміялися, тренувалися та плакали, ділилися досвідом і своїми переживаннями. Такі різні, але об'єднані спільною справою, ми здружилися і згуртувалися. Не одразу з нас вийшла команда, але ті психологічні вправи і техніки, які ми пройшли, зробили нас більш уважними і близькими. Великий дар – познайомитися одразу з такою кількістю цікавих жінок, бо кожна – неповторна особистість. Ми отримали великий позитивний заряд та силу натхнення не боятися, вчитися та змінювати своє життя, робити його радісним, позитивним для себе й оточення.

Тетяна, Чернігів

Я дуже вдячна організаторам за надану мені можливість взяти участь у такому незвичайному тренінгу. Враження від отриманих знань та практичних навичок просто неймовірні.

Цей тренінг – унікальна можливість подивитися на себе як на жінку, а не як на жертву обставин та постійних неприємностей, що траплялися в житті. Це вправи та медитативні техніки на прощення близьких і на підвищення само впевненості.

Лариса, 35 років

Тренінг допоміг мені розібратися в собі, своїх стосунках із близькими та «розкласти все по полицях».

Наразі активно використовую техніки медитації та візуалізації, які мені запам'яталися найбільше.

Щиро дякую організаторам за такі тренінги, що допомагають нам – ВІЛ-позитивним жінкам – відволіктися від своєї проблеми і водночас навчитися жити з нею, змінити своє життя на краще!

Світлана, 23 роки

Саме завдяки практичним тренінгам із самозахисту я змогла відчути себе впевненіше і тепер я точно знаю, що в критичній ситуації зможу захистити себе. Численні ж медитації, теорія та групи допомогли виявити проблемні моменти в моїх стосунках із родичами і в собі.

Хочеться вірити, що такі заходи проводитимуться і в майбутньому, щоб якомога більше людей змогли отримати ті знання, якими володіємо тепер ми.

Бюлетень проекту «Гендер і ВІЛ: від патерналізму до активної участі»

Всеукраїнська Мережа ЛЖВ
All-Ukrainian Network of PLWH

United Nations Entity for Gender Equality
and the Empowerment of Women

2

Навчальний візит до Великої Британії

У грудні 2010 року 7 жінок-співробітниць ВІЛ-сервісних організацій здійснили візит до Великої Британії.

Протягом 7 днів учасниці відвідали 6 неурядових організацій та медичних установ Об'єднаного Королівства, які надають соціальні, медичні, реабілітаційні, юридичні та інші послуги ЛЖВ.

Під час візитів відбувалися обмін досвідом, обговорення різних аспектів роботи з людьми, які живуть з ВІЛ/СНІДом, налагоджувалася співпраця між українськими та британськими НУО.

Учасниці з України відзначали, що ВІЛ-сервіс у Великій Британії

перебуває на дуже високому рівні й чимало з побаченого може бути адаптовано та запроваджено на місцевому рівні.

Значне зацікавлення викликала діяльність громадських центрів для вразливих жінок, у яких клієнтка може отримувати широкий спектр послуг з урахуванням специфічних потреб та гендерних особливостей.

По завершенні візиту учасниці склали звіти про отриманий в Англії досвід та обговорили перспективи впровадження кращих практик у регіонах України.

Очікується, що кінцевим результатом візиту стане впровадження малих проектів, спрямованих на підтримку і захист жінок, постраждалих унаслідок епідемії ВІЛ/СНІДу в п'яти областях України.

3

Дослідження щодо утиску прав гендерного характеру

Законодавство України побудоване на принципах рівноправності жінок і чоловіків у всіх сферах життєдіяльності. Однак наявна система неприпустимості дискримінації жінок залишається неефективною, оскільки відсутні національні механізми жорсткого контролю за виконанням відповідних законодавчих норм.

На сьогодні в Україні поєднання проблем ВІЛ/СНІДу та надання ВІЛ-сервісних послуг з урахуванням гендерної рівності є мінімальним та слабо розробленим компонентом.

Протягом вересня-грудня 2010 року ВБО «Всеукраїнська мережа ЛЖВ» провела дослідження, метою якого був комплексний аналіз причинно-наслідкових зв'язків між поширенням ВІЛ/СНІДу і врахуванням гендерних особливостей при наданні послуг ВІЛ-позитивним людям.

Територія дослідження – 17 областей України.

Цільові групи дослідження

- Організації, які працюють у сфері

гендеру і ВІЛ на національному рівні (16 експертів).

- Клієнти ВІЛ-сервісних організацій (1000 осіб).
- Соціальні працівники та психологи, які працюють у ВІЛ-сервісних організаціях (40 фахівців).

Компоненти дослідження

- Аналіз міжнародної та національної нормативно-законодавчої бази з питань упровадження гендерних підходів у контексті ВІЛ/СНІДу та аналіз досліджень з проблем гендеру та ВІЛ/СНІДу, проведених в Україні.
- Картування послуг, що надають українські громадські організації, які працюють у галузі гендерної рівності та ВІЛ/СНІДу.
- Вивчення впливу гендерних аспектів на поширення ВІЛ-інфекції (особливості інфікування у гендерному вимірі) та життя з ВІЛ (вплив гендерної нерівності на життя ВІЛ-позитивних людей).

Висновки

Тих, хто вважає, що утиск прав гендерного характеру в країні існує, серед респондентів, які отримували гендерно-чутливі послуги, – більше, ніж серед респондентів, які не отримували таких послуг (47% проти 35% відповідно).

Бюлетень проекту «Гендер і ВІЛ: від патерналізму до активної участі»

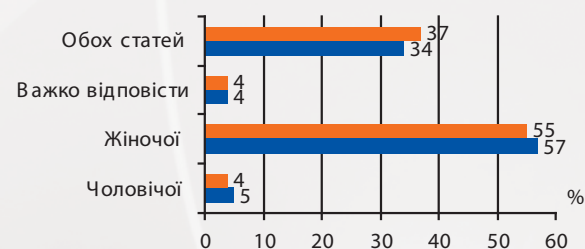

Всеукраїнська Мережа ЛЖВ
All-Ukrainian Network of PLWH

United Nations Entity for Gender Equality
and the Empowerment of Women

«Права і можливості представників якої статі частіше утискаються?» (%)

■ Респонденти, які отримували гендерно-чутливі послуги
■ Респонденти, які не отримували гендерно-чутливі послуги

Отримані дані свідчать про те, що чоловікові передусім відводиться роль «голови сім'ї», «керівника» та «добувача» – про це висловилися понад 50% респондентів. Жінкам традиційно відводяться ролі «виконавиці», «доглядальниці за дитиною», хоча простежуються певні тенденції до змін у масовій свідомості щодо ролі жінки.

Думки респондентів стосовно того, хто має берегти сімейне вогнище – чоловік чи жінка, – розділилися майже навпіл. І якщо 45–48% респондентів вважають, що цим має займатися жінка, то решта 44–46% переконані, що берегти сімейне вогнище мають обоє.

Ще більшою мірою потреба паритету чоловіків і жінок декларується стосовно роботи в домашньому господарстві (71–73%); вихованні дітей (65–72%) та дотриманні поведінки, яка була би взірцем для дитини (77–82%). Порівняння часток обох груп респондентів щодо цих аспектів засвідчило, що клієнти гендерно-чутливих програм ВІЛ-сервісних організацій більш схильні до паритетного підходу вирішення різноманітних питань, ніж потенційні клієнти таких програм.

Найчастіше респонденти стикаються з проявами гендерної нерівності при прийомі на роботу,

коли роботодавці надають перевагу представникам однієї зі статей.

На другому місці – надмірне навантаження чоловіка або жінки у розподіленні сімейних обов'язків (28% – у клієнтів і 23% – у потенційних клієнтів). Окрім того, серед потенційних клієнтів на другому місці відмічене також «обмеження входу до певних кіл (професійних, бізне-

сових, дозвільних тощо)» – 23%, тоді як для реальних клієнтів цей прояв гендерної нерівності віднесений на четверте місце.

На третьому місці в обох досліджуваних групах – нерівномірність виплати зарплати чоловікам і жінкам за однаково виконану роботу (по 21% у кожній групі).

«З якими із перелічених ситуацій Ви стикалися у своєму житті з огляду на Вашу стать?» (%)

■ Респонденти, які отримували гендерно-чутливі послуги
■ Респонденти, які не отримували гендерно-чутливі послуги

Бюлетень проекту «Гендер і ВІЛ: від патерналізму до активної участі»

«На Вашу думку, чи існують в Україні утиски прав жінок та/або чоловіків?» (%)

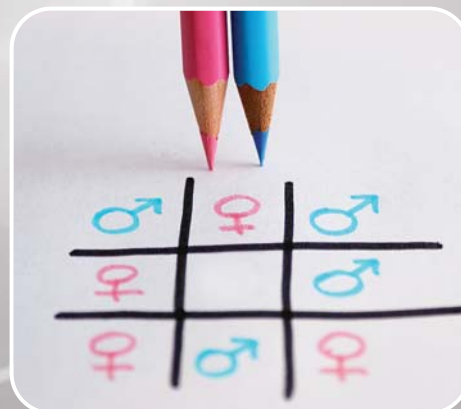

У рамках дослідження були опитані респонденти, які отримували гендерно-чутливі послуги – «Клієнти», та які не отримували – «Потенційні клієнти».

Серед жінок більше тих, хто підтверджує наявність в Україні утиску прав гендерного характеру (52% проти 39% серед чоловіків).

Жінки значно частіше заявляють про утиск своїх прав і можливостей (67%), ніж чоловіки (5%). З іншого боку, чоловіки також визнають, що частіше обмежуються права представників жіночої статі, ніж чоловічої (39%), хоча серед них домінує думка про порушення прав представників обох статей (49%).

Жінки частіше, ніж чоловіки, самі стають жертвами дискримінації за статтю або стають свідками прояву гендерної нерівності (21%).

«Які види послуг/допомоги на сьогодні для Вас є найактуальнішими?» (%)

Пропозиції отримувачів гендерно-орієнтованих послуг щодо поліпшення практики їх надання

Клієнти ВІЛ-сервісних організацій зазначають, що ті послуги з психологічної підтримки, консультування та інформування, а також організація груп самопомоги і дискусійних клубів, які вони отримали у ВІЛ-сервісі, були ефективними, а тому мають обов'язково надаватися і надалі й охоплювати більше ВІЛ-інфікованих.

Слід також надавати можливість отримання гендерно-чутливих послуг, таких як участь у консультаціях, групах самопомоги, окремо для чоловіків, окремо для жінок – відповідно до актуальних для них тематик.

Клієнтами запропоновані такі теми для груп самопомоги та дискусійних клубів:

- можливість безпечної вагітності та пологів для ВІЛ-інфікованої жінки;
- безпечна поведінка та можливість мати дитину в дискордантних парах;
- безпечна поведінка в сексуальних стосунках ВІЛ-інфікованого чоловіка;
- можливість безпечного планування дитини у ВІЛ-інфікованої пари;
- безпечне вигодовування немовляти ВІЛ-інфікованою жінкою;
- етичні інтимні стосунки чоловіка та жінки, способи підготовки партнера до відкриття статусу ВІЛ-інфікованого;
- протистояння дискримінації та стигматизації;
- протидія домашньому насильству;
- консультації щодо відвертого спілкування з дітьми на теми ВІЛ/СНІДу.

Бюлетень проекту «Гендер і ВІЛ: від патерналізму до активної участі»

Значна частина клієнтів ВІЛ-сервісних організацій потребує толерантного ставлення та якісних професійних послуг медиків: уролога, сексопатолога, хірурга, гастроентеролога, гінеколога, інфекціоніста, педіатра.

Чимало клієнтів ВІЛ-сервісних організацій висловили побажання стосовно необхідності інформаційної та роз'яснювальної роботи з медичними працівниками щодо шляхів передачі ВІЛ /СНІДу та проблем ВІЛ-інфікованих людей у контексті виховання професійного,

толерантного ставлення медпрацівників до цієї категорії населення.

Деякі категорії клієнтів ВІЛ-сервісних організацій потребують надання соціально-побутових послуг (душ, їжа, елементарні засоби гігієни, кімната відпочинку): це жінки, які потерпіли від домашнього насильства і змушені шукати притулку, а також матеріально незабезпечені жінки секс-бізнесу; також потрібні послуги (одноразові шприци, спиртові серветки) для ВІЛ-інфікованих споживачів ін'єкційних наркотиків.

Бюлетень видано в рамках проекту «Гендер і ВІЛ: від патерналізму до активної участі», що впроваджується ВБО «Всеукраїнська мережа ЛЖВ» за фінансової підтримки Агенції з гендерної рівності та розширення прав жінок Організації Об'єднаних Націй (UN Women)

ВБО «Всеукраїнська мережа ЛЖВ»
Контактна особа: Роман Любченко,
старший фахівець відділу
інноваційних програм

Тел.: +38 (044) 467-75-67;
467-75-69; 467-75-84
e-mail: r.lyubchenko@network.org.ua
<http://network.org.ua/>

Всеукраїнська Мережа ЛЖВ
All-Ukrainian Network of PLWH

United Nations Entity for Gender Equality
and the Empowerment of Women